

فهرست مطالب

سرسخن نویسنده ۱۱

فصل نخست: سازمان پژوهش ۱۵

پیش‌گفتار ۱۷

۱-۱. چرایی و بایستگی پژوهش ۲۲

۲-۱. پرسش‌های پژوهش ۲۳

۳-۱. نگاهی به پژوهش‌های پیشین ۲۳

فصل دوم: تعاریف، مفاهیم، تاریخچه و ویژگی‌های اسکان غیر

رسمی ۲۷

۱-۲. تاریخچه پدیده‌ی اسکان غیر رسمی در جهان ۲۹

۱-۱-۲. تاریخچه پدیده‌ی اسکان غیر رسمی در ایران ۳۳

۲-۲. تعاریف، مفاهیم و اصطلاحات ۳۷

۱-۲-۲. اصطلاح‌شناسی اسکان غیر رسمی ۳۷

۲-۲-۲. تعریف سکونتگاه غیر رسمی ۳۸

۳-۲-۲. تعریف و مفهوم سکونتگاه رسمی ۴۴

۴-۲-۲. تعریف اسکان غیر قانونی ۴۵

۵-۲-۲. ویژگی‌های سکونتگاه غیر رسمی ۴۶

۱-۵-۲-۲. ویژگی‌های حقوقی ۴۷

۲-۵-۲-۲. ویژگی‌های اجتماعی ۴۸

۳-۵-۲-۲. ویژگی‌های کالبدی ۴۹

۶-۲-۲. گونه‌شناسی سکونتگاه‌های غیر رسمی ۵۱

۷-۲-۲. منظر شهری و نحوه قرارگیری سکونتگاه‌های غیر رسمی ۵۳

۱-۷-۲-۲. اشکال تصرف و مالکیت زمین در سکونتگاه‌های غیر

رسمی ۵۳

۲-۷-۲-۲. الگوهای معماری و ساخت مساکن غیر رسمی ۵۵

۸-۲-۲. بررسی مکاتب و نظریه‌های کلان پیرامون اسکان غیر

رسمی ۵۶

۶ □ واکاوی جرمشناختی و آسیب‌شناسانه‌ی سکونتگاه‌های غیر رسمی

- ۵۶-۲-۸-۱. بررسی مکاتب رایج در زمینه اسکان غیر رسمی
- ۵۷-۲-۸-۱-۱. مکتب لیبرال
- ۵۹-۲-۸-۱-۲. مکتب وابستگی
- ۶۲-۲-۸-۱-۳. مکتب جامعه‌گرا و جامعه‌گرایان جدید
- ۶۲-۲-۸-۲. بررسی نظریه‌های مرتبط با رشد و شکل‌گیری سکونتگاه‌های غیر رسمی
- ۶۵-۲-۸-۱-۲. دیدگاه بومشناختی
- ۶۸-۲-۸-۲-۲. دیدگاه‌های ساختارگرا
- ۶۹-۲-۸-۲-۱. دیدگاه سیستمی
- ۷۰-۲-۸-۲-۲. دیدگاه اقتصاد سیاسی فضا
- ۷۱-۲-۸-۳-۲. دیدگاه‌های مهاجرت
- ۷۱-۲-۸-۳-۱. رهیافت کارکردگرایی
- ۷۳-۲-۸-۳-۲. رهیافت رانش و کشش
- ۷۴-۲-۸-۳-۳. دیدگاه جذب و دفع راونشتاین
- ۷۶-۲-۸-۳-۴. نظریه اورت اس. لی
- ۷۶-۲-۸-۳-۵. نظریه زیپ
- ۷۷-۲-۸-۳-۶. نظریه سرمایه‌گذاری انسانی
- ۷۷-۲-۸-۳-۷. رهیافت وابستگی
- ۷۸-۲-۸-۳-۸. نظریه اقتصاد دو بخشی
- ۷۹-۲-۸-۳-۹. رهیافت اقتصادی مایکل تودارو
- ۸۱-۲-۸-۳-۱۰. رهیافت شبکه‌ای
- ۸۲-۲-۸-۳-۱۱. رهیافت رفتاری
- ۸۳-۲-۸-۳-۱۲. رهیافت سیستمی
- ۸۴-۲-۹. دلایل شکل‌گیری سکونتگاه‌های غیر رسمی در ایران
- ۸۴-۲-۹-۱. سطوح تحلیل در پیدایش و شکل‌گیری سکونتگاه‌های غیررسمی در ایران
- ۸۶-۲-۹-۱-۱. سطح کلان
- ۸۷-۲-۹-۱-۲. سطح میانی
- ۸۸-۲-۹-۱-۳. سطح خرد
- ۸۹-۲-۱۰. تاریخچه، راهبردها، راهکارها و رویکردهای رویارویی با سکونتگاه‌های غیر رسمی

فهرست مطالب □ ۷

۲-۲-۱۰-۱.	تاریخچه رویارویی با پدیده اسکان غیر رسمی در	۸۹
۲-۲-۱۰-۱-۱.	دهه‌ی ۱۹۶۰	۸۹
۲-۲-۱۰-۱-۲.	دهه‌ی ۱۹۷۰	۹۱
۲-۲-۱۰-۱-۳.	دهه‌ی ۱۹۸۰	۹۳
۲-۲-۱۰-۱-۴.	روند کنونی	۹۴
۲-۲-۱۱.	سیاست‌های دولت ایران در ساماندهی سکونتگاه‌های غیر	۹۷
۲-۲-۱۱-۱.	سیاست‌های کالبدی در ساماندهی اسکان	۹۸
۲-۲-۱۱-۲.	غیررسمی (در دوره پهلوی دوم، از سال ۱۳۴۷ به بعد)	۹۸
۲-۲-۱۱-۳.	سیاست حمایتی در قالب تعاونی‌های مسکن (اوایل	۹۸
۲-۲-۱۱-۴.	پیروزی انقلاب اسلامی)	۹۹
۲-۲-۱۱-۵.	سیاست زمین شهری (اوایل پیروزی انقلاب اسلامی)	۹۹
۲-۲-۱۱-۶.	سیاست‌های نظارتی به منظور بهبود اسکان غیر	۱۰۰
۲-۲-۱۱-۷.	رسمی (پس از جنگ تحمیلی)	۱۰۰
۲-۲-۱۱-۸.	سیاست ایجاد شهرهای جدید (دوران سازندگی)	۱۰۰
۲-۲-۱۱-۹.	سیاست بهسازی سکونتگاه‌های غیر رسمی (مقارن با	۱۰۱
۲-۲-۱۱-۱۰.	تاسیس سازمان عمران و بهسازی شهری)	۱۰۲
۲-۲-۱۱-۱۱.	سیاست توانمندسازی سکونتگاه‌های غیر رسمی	۱۰۴
۲-۲-۱۱-۱۲.	اصول هادی سند ملی توانمندسازی	۱۰۴
۲-۲-۱۲.	راهبردها و راهکارهای ساماندهی، بهسازی و توانمندسازی	۱۰۷
۲-۲-۱۲-۱.	ساماندهی	۱۰۷
۲-۲-۱۲-۲.	بهسازی	۱۱۰
۲-۲-۱۲-۳.	توانمندسازی	۱۱۲
۲-۲-۱۱-۳-۱.	اصول و ابعاد رهیافت توانمندسازی	۱۱۵

فصل سوم: سکونتگاه‌های غیر رسمی؛ جرایم، آسیب‌های

اجتماعی و راهکارهای پیشگیرانه	۱۱۷
۱-۳. تعاریف، مفاهیم و اصطلاحات	۱۲۲
۱-۳-۱. آسیب اجتماعی	۱۲۲
۱-۳-۲. آسیب‌شناسی اجتماعی	۱۲۳
۱-۳-۱-۲. اهداف آسیب‌شناسی اجتماعی	۱۲۴
۱-۳-۳. کزرفتاری، کزروی، انحراف اجتماعی	۱۲۴
۱-۳-۱-۳. گونه‌های کزرفتاری‌های اجتماعی	۱۲۶
۱-۳-۴. هنجار اجتماعی	۱۲۷
۱-۳-۱-۴. انواع هنجارها	۱۲۷
۱-۳-۲-۴. هنجارها و کیفرها	۱۲۷
۱-۳-۵. ارزش‌های اجتماعی	۱۲۸
۱-۳-۶. جرم	۱۲۸
۱-۳-۷. عوامل جرم‌زا	۱۳۰
۱-۳-۱-۷. عوامل محیطی	۱۳۰
۲-۳. سکونتگاه‌های غیر رسمی؛ جرایم و آسیب‌های اجتماعی	۱۳۱
۱-۳-۲-۱. گونه‌شناسی آسیب‌های سکونتگاه‌های غیر رسمی	۱۳۵
۲-۳-۲. صور ارتباط اسکان غیر رسمی با جرایم و آسیب‌های اجتماعی	۱۳۶
۳-۳-۲. بنیادهای نظری ارتباط سکونتگاه‌های غیر رسمی و جرم	۱۳۷
۱-۳-۲-۳. مکتب اثبات‌گرایی	۱۳۷
۲-۳-۲-۳. مکتب شیکاگو (نظریه اکولوژی شهری)	۱۳۹
۱-۳-۲-۳-۱. نظریه بوم‌شناسی انسانی: پارک و برگس	۱۴۰
۲-۳-۲-۳-۲. ویرث و آسیب‌شناسی شهر	۱۴۳
۲-۳-۲-۳-۲. نواحی بزه‌خیز شیکاگو: نظریه شاو و مک‌کی	۱۴۴
۳-۳-۲-۳. نظریه‌ی نابهنجاری	۱۴۶
۴-۳-۲-۳. نظریه‌های بی‌سازمانی اجتماعی	۱۴۷
۱-۴-۳-۲-۳. ساخت اجتماعی و فشار ساختاری	۱۴۹
۲-۴-۳-۲-۳. نظریه عمومی فشار	۱۵۱
۵-۳-۲-۳. نظریه‌های یادگیری اجتماعی	۱۵۲
۱-۵-۳-۲-۳. نظریه هم‌نشینی گزینشی	۱۵۲
۲-۵-۳-۲-۳. نظریه یادگیری اجتماعی	۱۵۳

۱۵۴.....	۳-۲-۳ نظریه‌های کنترل اجتماعی
۱۵۴.....	۳-۲-۳-۱. نظریه کنترل اجتماعی
۱۵۷.....	۳-۲-۳-۲. نظریه‌ی خویشننداری
۱۵۸.....	۳-۲-۳-۷. نظریه‌ی برچسب‌زنی
۱۶۰.....	۳-۲-۳-۸. نظریه‌های تعارض اجتماعی
۱۶۱.....	۳-۲-۳-۱.۱. نظریه‌ی تضاد فرهنگی
۱۶۱.....	۳-۲-۳-۲. عدالت اجتماعی و جرم
۱۶۲.....	۳-۲-۳-۳. نظریه‌ی تعارض گروهی
۱۶۳.....	۳-۲-۳-۹. نظریه‌های خرده فرهنگی
۱۶۳.....	۳-۲-۳-۱.۱. خرده فرهنگ بزهکاری
۱۶۴.....	۳-۲-۳-۲. وابستگی‌های قانونی طبقه پایین
۱۶۴.....	۳-۲-۳-۳. جامعه تکثرگرا و جرم
۱۶۶.....	۳-۳. پیشگیری، تعاریف، چارچوب نظری و انواع آن
۱۶۷.....	۳-۳-۱. تعریف و مفهوم
۱۶۸.....	۳-۳-۲. ارکان پیشگیری
۱۶۸.....	۳-۳-۳. نظریه‌های پیشگیری
۱۶۹.....	۳-۳-۱. نظریه پیشگیری از جرم با کمک طراحی محیطی
۱۷۱.....	۳-۳-۲. نظریه‌ی فضای دفاع‌پذیر
۱۷۴.....	۳-۳-۳. نظریه پنجره‌های شکسته
۱۷۴.....	۳-۳-۵. نظریه انتخاب منطقی
۱۷۶.....	۳-۳-۱.۱. نظریه فعالیت‌های روزمره
۱۷۶.....	۳-۳-۶. نظریه کانون‌های جرم‌خیز
۱۷۷.....	۳-۳-۷. نظریه‌ی سفر مجرمانه
۱۷۸.....	۳-۳-۴. انواع پیشگیری از جرم
۱۷۹.....	۳-۳-۱.۱. پیشگیری اجتماعی و پیشگیری وضعی
۱۸۰.....	۳-۳-۵. راهکارهای پیشنهادی پیشگیرانه از آسیب‌های اجتماعی و جرایم در سکونتگاه‌های غیر رسمی

فصل چهارم: سکونتگاه‌های غیر رسمی در شهر مشهد..... ۱۸۵

۱-۴. تاریخچه سکونتگاه‌های غیر رسمی در مشهد ۱۸۸

۲-۴. سکونتگاه‌های غیر رسمی در مقاطع گوناگون در مشهد ۱۸۹

۳-۴. عوامل ایجاد سکونتگاه‌های غیر رسمی در مشهد ۱۹۱

۴-۴. ویژگی‌های اسکان غیر رسمی در مشهد ۱۹۲

۵-۴. بررسی و تحلیل شهرک شهید رجایی ۱۹۶

۱-۵-۴. معرفی محدوده مورد مطالعه ۱۹۶

۲-۵-۴. ویژگی‌های اجتماعی و کالبدی شهرک شهید رجایی ۱۹۸

۳-۵-۴. آسیب‌های اجتماعی در شهرک شهید رجایی ۲۰۱

۴-۵-۴. چالش‌ها و تنگناهای عمده شهرک شهید رجایی ۲۰۱

۶-۴. راهکارهای پیشگیری از جرایم و آسیب‌های اجتماعی در شهرک شهید رجایی ۲۰۳

فهرست منابع و مآخذ ۲۰۷

فهرست جداول و نمودارها

نمودار ۱-۲: اسکان غیر رسمی و ویژگی‌های اجتماعی ۴۸

جدول ۱-۲: دلایل پدیداری اسکان غیر رسمی در کشورهای در حال توسعه از دید مکاتب گوناگون ۶۴

نمودار ۲-۲: تاریخچه رویایی با پدیده‌ی اسکان غیر رسمی ۹۷

در جهان ۹۷

نمودار ۳-۲: چارچوب ساماندهی و توانمندسازی اسکان غیر رسمی ۱۱۶

جدول ۱-۳: گونه‌شناسی الگوهای رفتاری بر پایه‌ی شیوه‌های سازگاری از دید مرتن ۱۵۰

جدول ۲-۳: تقسیم‌بندی انواع پیشگیری از دید مکانیسم پیشگیری ۱۷۹

جدول ۱-۴: تراکم جمعیت و بعد خانوار در شهرک شهید رجایی ۱۹۸

جدول ۲-۴: وضعیت کالبدی شهرک شهید رجایی ۲۰۰